

О. П. Кравчук,

Інституту педагогіки НАПН України

ДОСВІД ДОСЛІДНИЦТВА УЧНІВ ЯК ДИДАКТИЧНА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Проблема наступності традиційно розглядається вченими і педагогами в аспекті освоєння учнями понятійної структури змісту освіти на різних її ступенях та психолого-педагогічної адаптації до нових умов навчання. Найкраще вона розв'язана на стику дошкільної і початкової ланок освіти.

Створюючи освітній процес орієнтований на компетентнісний результат навчання випускників закладів загальної середньої освіти, є доцільним звернути увагу на метапредметні структури змісту освіти як орієнтири для забезпечення наступності в освітньому процесі (особливо на стику основної і старшої ланок навчання).

Компетентнісна цінність набутого досвіду дослідництва полягає у освоєнні технологіями отримання і продукування нового знання.

Дослідження і практика показують, що залучення учнів до проектної та дослідницької роботи є ефективними та універсальними методичними і технологічними прийомами, які забезпечують закономірно високі навчальні досягнення з основ наук, особистісний розвиток учнів у навчанні та присвоєння ними матепредметних знань, до яких належить і методологія дослідницької роботи.

Важливим чинником у забезпеченні наступності в освітньому процесі є готовність учителя до створення відповідних дидактичних умов, яка виявляється у володінні вчителем метапредметним змістом, високому рівні розвитку фахової рефлексії, розумінні практичної цінності змісту освіти, умінні планувати і організовувати власну дослідницьку діяльність та проектну роботу, володінні технологіями співробітництва з учнем у навчальній діяльності, орієнтованості на особистісний розвиток у педагогічній діяльності.

Задіяність учнів у певному виді діяльності спричиняє виникнення додаткових позитивних умов в самому учневі: створюється певна власна ідеальна форма діяльності та визначаються ролі, цікаві для освоєння саме в ній; через колективне оволодіння діяльністю з'являються особистісно значущий соціокультурний контекст навчання, ідеї та задумки для індивідуального дослідництва; освоєння нових інструментів пізнання дозволяє здійснювати наміри та забезпечує емоційно позитивний супровід у навчанні; з'являється зміст для неформального розвитку рефлексивної діяльності щодо різних сфер власної життєдіяльності тощо.

Розвиток технологій мобільної комунікації дозволяє створити умови для необхідної підготовки вчителя до забезпечення наступності в освітньому процесі через організацію проектної та дослідницької діяльності учнів як в межах змісту окремого предмету, так і на міжпредметній основі. У цьому ж контексті надзвичайно важливо створити дієві структури залучення вчителів до справжніх дослідницьких проектів та розширення трансляції культури дослідництва на широкий загал.

Першим кроком на шляху забезпечення нової ідеї в наступності є перепідготовка вчителів з питань філософії, психології і педагогіки творчості. Проведенні анкетування свідчать про те, що в педагогічних та методичних колах нині поширене досить побутове, далеке від наукового, а отже – хибне, уявлення про це явище.